

Tématické přípravy na vyučování

Modely zkušenostního učení - „Výukové programy“

Manuál k tvorbě tématických příprav na vyučování – „výukových programů“

Definice výukového programu

- 1. **S akcentem na obsahový efekt** - systém pečlivě vybraných a promyšleně uspořádaných témat, která by měla být předmětem vyučování a učení.
- 2. **S akcentem na cílový aspekt** - systém hierarchicky uspořádaných, vnitřně konzistentních, dobře vymezených a relativně kontrolovatelných požadavků, k jejichž vyučování a učení má směřovat.
- 3. **S akcentem na regulativní aspekt** - systém optimálně spojující vnější řízení a autoregulaci žákova učení tak, aby respektoval zvláštnosti konkrétních žáků, poznatky o učení a strategiích jeho řízení.

(Průcha, J. a kol., 1998)

„Výukové programy“ (dále „VP“) vytvářené v rámci předmětu didaktika přírodopisu

= jsou pracovní modelové soubory metodických materiálů pro studenty-učitele a didaktických materiálů pro žáky, vytvářené pro určitou věkovou skupinu žáků, na dané téma a pro vybrané prostředí.

Tvorba, realizace a analýza VP je jednou z podmínek k zápočtu v předmětech:

- ◆ Bi2MP_DPP2 Didaktika přírodopisu – přednáška
- ◆ Bi2MP_DPS2 Didaktika přírodopisu 2 – seminář
- ◆ Bi2MP_PESD Pěstitelství s didaktikou
- ◆ Bi2MP_VPx2 Výuková praxe 2

VP je **skupinovou seminární práci** (skupiny po 3-4 členech).

Na prvním semináři získáte výchozí (inspirační) materiál pro tvorbu VP – vytvořený VP pro 1. stupeň.
Tento materiál pro vás může být závazný v různém rozsahu.

- VP se vám bude zdát kvalitně zpracovaný – využijete ho z velké části
- VP se vám bude jevit jako ne příliš kvalitně zpracovaný – bude pro vás pouze inspirací a vytvoříte si pro dané prostředí VP zcela jiný

Výukový program je možné sestavovat pro následující prostředí:

1. Terénní středisko PdF MU v Brně - Kejbaly

- tématické oblasti: biotopy Kejbal (pro období léta)
biologické pěstování a zdraví (pro období léta)

2. MZM - Expozice Fauna Moravy

- určitá část expozice x celá expozice

3. ZOO Brno

- určitá část expozice x celá expozice

Tvorba výukového programu

obecné informace

- Na tvorbě a realizaci výukového programu se podílí studenti skupinově (skupina po 3-4 členech). Za jeho sestavení (odbornou i didaktickou správnost) a realizaci tak odpovídá celá skupina.
- Výukový program budou studenti **tvořit a konzultovat v průběhu jarního semestru 2006.**
- **Realizace a rozbor** (analýza) VP proběhne **do konce června 2006.**
- Odevzdání konečné podoby VP bude až po jeho realizaci a analýze.
- VP se bude odevzdávat **v tištěné i elektronické podobě - 1x za skupinu**
- Při sestavování výukového programu používejte z důvodu přehlednosti již **vytvořený formulář** (bude k dispozici na IS).

Formulář obsahuje následující body:

1. Název VP:

Název VP volíte podle obsahu VP. Pokuste se neomezovat názvy VP pouze na skupiny zvířat či rostlin (př. Ryby, Stromy). Zkuste vymyslet název, který bude pro žáky zajímavý a motivační.

2. Tématické oblasti:

Ke kterým tématům v rámci učiva vzdělávacích oblastí RVP ZV se VP vztahuje.

3. Místo konání VP:

Zde uveďte stanoviště (část expozice), kde bude Váš VP realizován (př. *stanoviště - expozice ryb.....*). Pokud sestavuje VP na celou expozici, uveďte pouze celá expozice.

4. Věk žáků (ročník):

Na prvním semináři se dozvíte, pro který ročník budete VP sestavovat.

5. Doba trvání VP:

Údaj zahrnující dobu, po kterou budete s žáky pracovat.

VP by měl trvat **min. 60 a max.90 minut.**

Do části „Obsah“ zařadte také časový rozvrh jednotlivých činností (př. did. hra -15 minut apod.)

Manuál k tvorbě tematických příprav na vyučování – „výukových programů“

■ **6. Klíčové kompetence - VVC:**

Ke kterým klíčovým kompetencím výuka směřuje.

Co chcete, co zamýšlíte výukou dosáhnout. Cíle formulujte s ohledem na činnosti žáka.

■ **7. Klíčové pojmy**

Opěrné pojmy – pojmy, které by žáci měli znát z výuky.

Nové pojmy

■ **8. Organizační formy:**

Organizační typ výuky, který bude vhodný jak z hlediska obsahu výukového programu, tak prostor MZM, Zoo a Kejbál.

■ **9. Metody**

Výukový program by měl být pro žáky motivační a opakovací. Vyhýbejte se příliš dlouhé metodě výkladu. Používejte metody, které jsou vhodné pro práci v muzeu, Zoo a na Kejbálech a které zároveň žáky baví.

Využívejte aktivizující metody – diskusní, didaktické hry, práce s pracovními listy apod.

Nezapomínejte na metodu **pozorování a praktické činnosti**.

Pokud bude ve výukovém programu zařazen test, kvíz, pracovní listy, je povinností uvést autorské řešení.

■ **10. Pomůcky**

Do tohoto údaje neuvádějte přírodniny vystavené v edukačním prostředí – jejich využití je samozřejmostí. Do tohoto bodu patří Vámi přinesené a používané pomůcky (př. pracovní listy, pomůcky k didaktické hře apod.).

■ **11. Literatura**

Veškerá literatura, ze které jste čerpali při tvorbě výukového programu. Citace formulovat dle normy uvedené na [www.stranách](#) studijního oddělení –podklady pro bakalářskou a magisterskou práci.

■ **12. Scénář VP**

Obsahová část by měla být rozpracována tak, aby byla srozumitelná i čtenáři, který výukový program nesestavoval.

Pozn. Proto nestačí ve VP uvést pouze např.nyní bude následovat didaktická hra s názvem: "Lesní zvěř". Je nutné rozepsat provedení hry, pomůcky, časovou dotaci). Stejně tak pokud budete do VP zařazovat rozhovor, je třeba uvést jeho základní strukturu otázek i Vámi očekávané odpovědi.

■ **13. Další aktivity:**

- případné další činnosti vztahující se k Vámi vybranému tématu – pouze návrhy.
- využití exkurze v jiných předmětech – pouze návrhy.

Tyto náměty můžete v závěru VP nabídnout učitel, stejně tak jako aktivity, které jste z časových či jiných důvodů nestihli zrealizovat.

■ **14. Závěr VP**

Zpětná vazba od žáků. Rozloučení.

Požadavky a metodická doporučení pro sestavení a realizaci výukového programu

- **Tvorba VP předpokládá návštěvu prostředí a jeho analýzu.**
S jednotlivými prostředími a jejich analýzou budete seznámeni v rámci 2. přednášky 6.3. 2006. Problematice edukačního prostředí se budeme věnovat také v semináři.
- **Při tvorbě VP pro MZM a Zoo Brno si můžete zvolit, zda bude Váš sestaven pro celou expozici (Expozice Fauna Moravy, výstava Zoo Brno) nebo pouze pro určitá stanoviště.** Pokud zvolíte pouze některá stanoviště předpokládá se, že žáky provedete v závěru zbylou částí expozice. Vzhledem k rozsáhlosti Zoo, musíte zvážit časové možnosti, které máte k dispozici.
- **VP by měl být motivační, opakovací a rozšiřující.**
- **Jednotlivé úkoly, hry a otázky sestavujte tak, aby co nejvíce využívaly prostředí.**
- **Je nutné vycházet ze vzdělávacích oblastí RVP ZV a klíčových kompetencí.**
- **Ve výukovém programu se snažte využívat mezipředmětové vazby.**
- **Odborná správnost výukového programu je samozřejmostí.**

Nejdůležitější body k tvorbě VP

1. Na tvorbě VP se podílí studenti skupinově. Za tvorbu a realizaci VP tak odpovídá celá skupina.
2. Pro sestavení VP se používá již vytvořený formulář.
3. VP musí být odborně správný.
4. Ke všech materiálům, které slouží k vyplnění (získání odpovědí od žáků) musí být uvedeno autorské řešení.
5. Sestavovat takové úkoly, které využívají prostředí.
6. Veškeré materiály, které jste použili z literatury či jiných zdrojů (př. internet) je nutné ošetřit citací odkud materiál pochází.
7. Konečná podoba VP se odevzdává až po realizaci v tištěné i elektronické podobě – 1x za skupinu.

Těšíme se na spolupráci při tvorbě výukových programů!

Ing. Helena Jedličková
Mgr. Lenka Hradilová